ואי לא קבליה עליה באלוה לא כלום הוא אלא לאו מאהבה ומיראה, ורבא אמר לך לא, באומר מותר, אומר מותר, היינו העלם דבר? באומר מותר לגמרי, העלם דבר קיום מקצת וביטול מקצת. תני רבי זכאי קמיה דרבי יוחנן זיבח וקיטר וניסך והשתחוה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת אמר ליה פוק תני לברא, אמר רבי אבא הא דאמר ר' זכאי מחלוקת ר' יוסי ורבי נתן דתניא הבערה ללאו יצאה דברי רבי יוסי ורבי נתן אומר לחלק יצאה למאן דאמר הבערה ללאו יצאה השתחואה (א) נמי ללאו יצאה למ"ד הבערה לחלק יצאה השתחואה נמי לחלק יצאה, מתקיף לה רב יוסף דילמא עד כאן לא קאמר רבי יוסי התם הבערה ללאו יצאה דנפקא ליה חילוק מלאכות מאחת מהנה דתניא ר' יוסי אומר ועשה מאחת מהנה פעמים שחייב אחת על כולן פעמים שחייב על כל אחת ואחת ואמר ר' יונתן מאי טעמא דרבי יוסי דכתיב ועשה מאחת מהנה אחת מאחת, הנה מהנה, אחת שהיא הנה, והנה שהיא אחת. אחת שמעון, מאחת שם משמעון, הנה אבות, מהנה תולדות, אחת שהיא הנה זדון שבת ושגגת מלאכות, הנה שהיא אחת שגגת שבת וזדון מלאכות. אבל הכא דלא נפקא ליה חילוק מלאכות מדוכתא אחריתי דכולי עלמא השתחואה לחלק יצאה; חילוק מלאכות דעבודת כוכבים נמי תיפוק ליה מאחת מהנה: אחת זביחה, מאחת סימן אחד, הנה אבות: זיבוח, קיטור, ניסוך, והשתחואה, מהנה תולדות: שבר מקל לפניה, אחת שהיא הנה זדון עבודת כוכבים ושגגת עבודות, הנה שהיא אחת שגגת עבודת כוכבים וזדון עבודות. האי שגגת עבודת כוכבים היכי דמי: אי קסבר בית הכנסת הוא והשתחוה לו, הרי לבו לשמים. אלא דחזא אנדרטא וסגיד ליה: אי קבליה עליה באלוה מזיד הוא! אי לא קבליה עליה לא כלום הוא! אלא מאהבה ומיראה, הניחא לאביי דאמר חייב אלא לרבא דאמר פטור מאי איכא למימר? אלא באומר מותר. תפשוט דבעא מיניה רבא מרב נחמן העלם זה וזה בידו מהו - תיפשוט דאינו חייב אלא אחת! הא לא קשיא ותפשוט. ומי מצית מוקמת להני קראי בעבודת כוכבים דאילו הכא כתיב במשיח פר, ובנשיא שעיר, וביחיד כשבה ושעירה ואילו בעבודת כוכבים תנן ושוין שבשעירה ביחיד ותו לא מידי; כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר הכי

ואי לא קבליה עליה באלוה. אלא לכבוד המלך השתחוה לו לא כלום הוא דהא לא אכוין לשם עבודת כוכבים: **אלא לאו.** שעבד עבודת כוכבים מאהבה ומיראת אדם, כסבור שמותר לעשות, והאי 'אומר 'מותר' כי האי גוונא דידע ליה לאיסור עבודת כוכבים בכל עבודות שלה לאו 'העלם דבר' קרי לה אע"פ שנעלם ממנו איסור אהבה ויראה שאין זו מגוף האיסור אלא א"כ נעלם ממנו עיקר עבודת כוכבים באחת מעבודותיה כסבור שעבודה זו מותר לה: **ורבא אמר לך.** לא הוי שגגת מעשה הכי אלא באומר מותר לעבוד עבודת כוכבים כסבור אין עבודת כוכבים בתורה: **אומר מותר** היינו העלם דבר. וכהא אפילו רבנן מודו: ומשני 'אומר מותר' דקאמינא היינו דקא עקר לה לגמרי: **העלם דבר**-קיום מקצת וביטול מקצת. כגון יש עבודת כוכבים בתורה שלא לזבוח ושלא לקטר, אבל המשתחוה מותר: **אינו חייב אלא אחת.** וכל עבודותיה באזהרה אחת הן 'לא תעבדם' (שמות כ) הלכך אין כאן חלוק חטאות: **פוק תני לברא.** דטעות הוא ולקמן מפרש טעמא: **הבערה** שילאה מכלל 'לא תעשה כל מלאכה' (שם) דשבת: **ללאו יצאה.** להוציאה מחומרי שאר מלאכות וללמד עליה שאינה לא בכרת ולא במיתה אלא בלאו: **לחלק.** לחלוק ולומר לך מה זו מיוחדת שהיא מאבות מלאכות הנעשית במשכן וחייב עליה הכתוב בפני עצמו שפרט לה לבדה אף כל שהוא אב מלאכה אם עשאן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת דכל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא: **השתחואה נמי ללאו יצאה.** לקמן (דף סג.) אמר שלש השתחואות נאמרו באזהרת עבודת כוכבים אחת לשלא כדרכה לכדאמרן לעיל 'אזהרה מניין ת"ל לא תשתחוה', ואחת לכדרכה ואחת לחלק מה השתחואה מיוחדת מעשה לעצמו וחייב עליה בעצמה אף כל עבודה ועבודה בשוגג חייב עליה חטאת לעצמה, ותנא דר' זכאי סבירא ליה כר' יוסי דההוא 'השתחואה' יתירה לאו לחלק יצאה אלא ללמד עליה שהיא בלאו ולא בכרת ואין חטאת על שגגתה ואע"פ שחייבין עליה מיתה דהא גבי סקילה כתיב (דברים יז) 'וישתחוו להם' מיהו מכרת ומחטאת אפקה, הלכך לא משכחת קרא בעבודת כוכבים לחלק: **מאחת מהנה.** גבי חטאת כתיב פעמים שחייב חטאת אחת על כולן כגון שוגג בשבת כסבור אין היום שבת אבל יודע היה שכל מלאכות שהוא עושה אסורות בשבת מביא קרבן אחד דחדא שגגה היא ופעמים שחייב על כל אחד ואחד כגון שהזיד בשבת ויודע שהוא שבת היום ויש שבת בתורה ושגג במלאכות שלא היה יודע שהמלאכות הללו אסורות אלא מלאכות אחרות, חייב על כל אחת ואחת שיש כאן שגגות הרבה: ר' יונתן מפרש טעמא דר' יוסי היכי משמע ליה האי מהאי קרא: **ועשה מאחת מהנה.** הוה ליה למכתב 'ועשה אחת מהנה' אי נמי 'ועשה מהנה' אי נמי 'ועשה אחת' ולישתוק, מדכתבינהו הכי ש"מ למדרש כל חד וחד לחודה לחייבו על אחת ועל מאחת, כלומר מקצת העבירה, על הנה, ועל מהנה כדמפרש הנה אבות מהנה תולדות ולמדרשינהו נמי כי הדדי הכי מדסמכי להדדי: **אחת שהיא הנה.** כלומר פעמים שהוא חייב על מצוה אחת חטאות הרבה והנה שהיא אחת' פעמים שאינו חייב אלא אחת על מצות הרבה, והכי משמע 'מאחת' מחייב הנה, 'מהנה' מחייב אחת מדכתיב מ' יתירא והשתא מפרש לה 'אחת' כשעשה עבירה שלימה-שנתכוין לכתוב שמעון וכתבו כולו 'מאחת'-על מקצתו נמי מחייב כגון נתכוין לכתוב שמעון ולא כתב אלא שתי אותיות, חייב, ולהכי נקט 'שמעון' משום דשתי אותיות ראשונות הוו להו שם במקום אחר כגון 'שם בן נח' וה"ה גד מגדיאל דן מדניאל אבל נתכוין לכתוב שם אחר כגון 'נפתלי' ולא כתב ממנו אלא שתי אותיות לא מיחייב שאין כאן מלאכה בשום מקום: **מהנה: תולדות.** דנפקא לן מדדמי להו לאבות והיינו 'מהנה' כלומר מן הדומות להם: **אחת שהיא הנה.** דאמרן לעיל פעמים שמתחייב על כל אחת ואחת דהיינו על אחת הנה על מצוה אחת כמה חטאות כגון עושה מלאכות הרבה 'בזדון שבת ושגגות מלאכות' כדפרישית לעיל דיש כאן שגגות הרבה: **שגגת שבת וזדון מלאכות.** יודע שמלאכות הללו אסורות בשבת אבל כסבור אין שבת היום, כולה חדא שגגה היא: **דכולי עלמא לחלק יצאה.** דהכל מודים דכל היוצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו יצא אי לא נפקא לן מדוכתא אחריתי ומשום הכי אמר ליה פוק תני לברא דאפילו לרבי יוסי חייב על כל אחת ואחת: **תיפוק לי מאחת מהנה.** לרבי אבא פריך נהי דמתניתין רבי יוסי היא דהשתחואה ללאו יצאה מיהו תיפוק לן דחייב על כל אחת ואחת 'מהנה' כדנפקא ליה לרבי יוסי בשבת דהא האי קרא גבי חטאת, סתמא כתיב ונדרשיה נמי בעבודת כוכבים הכי 'אחת'-ועשה אחת-שעשה עבודה שלימה כגון זבוח 'מאחת'-ועשה מאחת-כגון שחט סימן אחד לעבודת כוכבים דאשכחן ליה הכשר גבי חטאת העוף בפנים: **שבר מקל לפניה.** לשם עבודת כוכבים דדמי לשחיטה ששובר מפרקתה וכגון דדרכה לעובדה במקל כדאמרינן במס' עבודת כוכבים בפ' ר' ישמעאל (דף נא.) עבודת כוכבים שעובדין אותה במקל שבר מקל לפניה חייב: **הנה שהיא אחת.** פעמים שהוא חייב על עבודה אחת חטאות הרבה כגון שעבד עבודות הרבה: **כזדון עבודת כוכבים ושגגת עבודות.** דיודע שעבודת כוכבים אסורה בזבוח אבל כסבור שמותר לקטר ולנסך ולהשתחוות: **האי שגגת עבודת כוכבים היכי דמי.** כלומר היכי מתוקם קרא בעבודת כוכבים הא לא משכחת לה שגגת עבודת כוכבים בזדון עבודות הלכך לא נפקא לן בעבודת כוכבים חלוק מלאכות מהכא: **אלא מאהבה ומיראה.** יודע שאסורה עבודת כוכבים בעבודות הללו אבל שגג בכך כסבור שאין עבודת כוכבים בתורה מאהבה ומיראת אדם והוי כשגגת עבודת כוכבים וזדון עבודות דמחייב חדא: **אלא באומר מותר.** כסבור אין עבודת כוכבים בתורה ונהי דלא הוי שגגת עבודת כוכבים וזדון עבודות אלא שגגת זה וזה מיהו קרא דקאמר 'הנה שהיא אחת' בהכי מוקים לה: **דבעא מיניה רבא מרב נחמן.** במסכת שבת פרק כלל גדול (דף ע:): **לשני קראי.** האי אחת והאי הנה: **ואילו בעבודת כוכבים שניה (שנן).** לעיל ושוין רבי וחכמים שכהן משיח בשעירה כיחיד: **ותו לא מידי.** ליכא לשנויי מידי הלכך לא נפקא לן חלוק מלאכות בעבודת כוכבים מהכא אלא מהשתחואה כאתקפתא דרב יוסף והא דרבי זכאי דפטר לה בחדא, נפקא (לקמן דף סג) מ'לא תעבדם' הכתוב עשאן עבודה אחת:
הכי

ורבא אמר [לך] לא באומר מותר. ובריש הגולין (מכות דף ז: ושם) דממעט רבא משגגה פרט לאומר מותר התם גרס רבה דעני אביי בתריה אי, כמי גבי גלות מובח בשגגה כתיבי*: **מאי** טעמא דר' יוסי. בפ' כלל גדול (שבת ד' ע.) פ"ה דהכתי מ"ש דמאחת ומ"ש דמהנה למאי אתו ולשון מ"ט לא משמע כן ויש לפרש מ"ט דר' יוסי הא לשמעון ולשם משמעון לאבות ולתולדות איצטריך ומפרש משום דאסמכינהו אהדדי דרשינן נמי אחת שהיא הנה והנה שהיא אחת:
העלם

תורה אור

עין משפט
נר מצוה

קלז א מיי' פ"ו מהל' שגגות הלכה א סמג עשין ריז:

קלח ב מיי' שם פ"ז הלכה ג:

קלט ג מיי' שם הלכה ב:
ג' [מיי' פ"ג מהל' ע"ז הל"ד טוש"ע י"ד סי' קלט סעי' ג]:

קמ ד ה ו מיי' פ"ז מהל' שגגות הל"ט.

[וע"ע תוס' מכות ז: ד"ה אלא פרט ותוס' שבת עב: ד"ה באומר]:

קמא ז מיי' שם הלכה ד:

מסורת הש"ס

שבת עב:

[עי' תוס' לקמן סג. ד"ה א"ר אמי]

לעיל לה: שבת ע. יבמות ו: [ודף לג:]
[כריתות כ:]

שבת ע.
קג: כריתות ג.

[שבת ע:וש"נ]

[סוכה לו: וש"נ]

[בשבת איתא ואר"י בר חנינא]

הגהות הב"ח
(א) גמ' השתחואה נמי ללאו וכו' השתחואה נמי לחלק:

שגגת מעשה
לאביי - ידע שיש איסור ע"ז אבל חייב מאהבה ומיראה מותר
לרבא - אומר מותר - כסבור אין ע"ז בתורה כלל

העלם דבר
לאביי - כסבור שעבודה זו מותרת - דנעלם ממנו עיקר עבודת כוכבים באחת מעבודותיה
לרבא - קיום מקצת וביטול מקצת - כגון דע"ז אסור בזבוח וקיטור אבל מותר בהשתחואה

ויקרא ד:ב (בקרבן חטאת) "דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה"
יש לדון דפרשה זו מתחלקת לכמה חטאות שונות:
- כהן משיח
- פר העדה
- חטאת נשיא
- חטאת יחיד

⊛ סוגריים [illegible] כדי להקל על קריאת הקטע. בתוך הסוגריים {} מובא המקור לר' יוסי

אחת שהיא הנה
מצוה א' שיש לה ריבוי חטאות כגון - זדון שבת ושגגת מלאכות

הנה שהיא אחת
מצות הרבה וחייב רק א', כגון שגגת שבת וזדון מלאכות

* לעיל סא:
** רש"י לעיל סא: ד"ה חייב: במזיד ובהתראה במיתה ובשוגג דכסבור מותר לעשות כן חייב בחטאת

נושא כללי / מבנה
(I) (II) ב' לשונות באמר תני ר' זכאי קמיה דר' יוחנן והגיב לו ר' יוחנן פוק תני לברא

נושא
האם יש חילוק מלאכות בע"ז כמו בשבת. הגמ' מביאה תני ר' זכאי שאין חילוק חטאות

מבנה (מהלך)
⌂ יש חילוק חטאות ואין לסמוך על הא דתני ר' זכאי
▽ יש מקום להעמיד הא דתני ר' זכאי כר' יוסי בשבת (דאמר הבערה ללאו יצאה)

תת נושא (בסוגריים {})
"מאחת מהנה" (ויקרא ד:ב)
מקור לחילוק מלאכות בשבת אליבא דר' יוסי (דלא למד כן מהבערה)

* הערה: מספר הקרבנות תלוי במה שגג:
- אם שגגתו הוא על פרט א' יביא קרבן א'
- אם שגג בריבוי פרטים חייב בריבוי קרבנות

מבנה (מהלך)
⌂ קושיות - נסיון לומר שניתן ללמוד חילוק חטאות מהפסוק "מאחת מהנה" שכתוב בקרבן חטאת (ויקרא ד:ב)
▽ תשובות - לא ניתן לומר שהפסוק מדובר בע"ז